

Warszawa, 30.04.2024

Prof. dr hab. Przemysław E. Gębal

**Opinia na temat rozprawy doktorskiej Mgr Kamili Dembińskiej,
zatytułowanej**

Profesjonalizacja kształcenia nauczycieli języka polskiego jako obcego. Świadomość i rozwój kompetencji dydaktyczno-metodycznych u początkujących lektorów języka polskiego jako obcego

Choć nauczanie języka polskiego jako obcego może poszczycić się dość długą historią, jego kontekst pedeutologiczny wciąż stanowi przestrzeń stosunkowo rzadko interesującą badaczy. Nieznajomość tej materii przekłada się także na jej prawne regulacje co powoduje, iż wciąż nauczyciela i lektora języka polskiego jako obcego i drugiego nie znajdziemy na liście zawodów regulowanych. A przecież w szeroko pojmowanym współczesnym kontekście edukacyjnym coraz więcej osób zajmuje się uprawianiem tej profesji, obserwuje się zwiększające zainteresowanie studiami w zakresie glottodydaktyki polonistycznej. Tymczasem glottodydaktyka polonistyczna ma na swoim akademickim koncie zaledwie kilka udokumentowanych projektów empirycznych, dostarczających konkretnych danych i rozwijanych w oparciu o nie koncepcji pedeutologicznych. Koncepcji, które nigdy nie stały się nawet załącznikiem próby opracowania ramowych standardów kształcenia przyszłych polonistów pracujących z cudzoziemcami i osobami z doświadczeniem migracji.

W takim kontekście sytuacyjnym powstaje glottodydaktyczna pedeutologiczna rozprawa Mgr Kamili Dembińskiej, zatytułowana *Profesjonalizacja kształcenia nauczycieli języka polskiego jako obcego. Świadomość i rozwój kompetencji dydaktyczno-metodycznych u początkujących lektorów języka polskiego jako obcego*. Jej zasadniczym celem jest próba opisu rozwoju kompetencji dydaktyczno-metodycznych u podejmujących aktywność zawodową absolwentów polonistycznych studiów glottodydaktycznych. Punktem odniesienia dla podjętych w pracy rozważań teoretycznych stały się wiodące współcześnie humanistyczne paradygmaty kształcenia nauczycieli, wywodzące się z konstruktywistycznych nurtów dydaktycznych. Nadają one podmiotowości uczącemu się, a nauczającemu powierzają odpowiedzialność za organizację procesu kształcenia, który staje się projektem ustawicznego doskonalenia zawodowego (*lifelong learning*).

Rezultatem analiz współczesnych wizji zawodowego kształcenia nauczających, takich jak m.in. koncepcja *kształcenia poprzez praktykę* D. Fish, *humanistyczna koncepcja kształcenia nauczycieli* A. W. Combsa, Cykl Kolba czy koncepcja *refleksyjnej praktyki* D. Schöna, staje się zaprezentowany w pracy autorski konstruktywistyczny model kształcenia nauczających języka polskiego jako obcego. Model ten promuje praktyczne formy kształcenia nauczycieli-refleksyjnych praktyków. Proces kształcenia, zakładający świadome zaangażowanie przyszłych nauczających we własny rozwój, ma na celu przygotowanie do pracy zawodowej autonomicznych, świadomych konieczności stałego doskonalenia profesjonalistów, gotowych do samooceny, potrafiących monitorować rozwój swoich kompetencji i planować doskonalenie w perspektywie całościowej.

Celem projektu badawczego była próba weryfikacji, w jakim stopniu absolwenci polonistycznych studiów glottodydaktycznych (bądź innych form kształcenia przyszłych lektorów jpjo) przygotowani są do podjęcia praktyki zawodowej oraz, w jaki sposób najskuteczniej mogą oni wykształcić kluczowe kompetencje umożliwiające swobodne i skuteczne działania dydaktyczne na początkowym etapie ścieżki zawodowej. W badaniach skoncentrowano się na kompetencjach dydaktyczno-metodycznych (Komorowska 2004). Są nimi umiejętności kształcone w dużej mierze poprzez działania praktyczne, do czego konieczna jest sprawna integracja wiedzy akademickiej z praktyką nauczania już na etapie studiów.

Wymiar metodologiczny prowadzonych dla potrzeb dysertacji badań wpisuje się w nurt hybrydowy, łączący w sobie badania ilościowe i jakościowe. W opisywanym projekcie empirycznym zastosowano metodę sondażu diagnostycznego oraz elementy metody biograficznej. Docelowym produktem przeprowadzanych dociekań porównawczych stała się propozycja włączenia do praktyki kształcenia przyszłych nauczycieli języka polskiego jako obcego elementów edukacji dualnej, gruntownie łączącej działania zawodowe z przekazywaniem wiedzy akademickiej. Autorka rozprawy po raz pierwszy w historii rozwoju glottodydaktyki polonistycznej w szczegółowy sposób opisała empirycznie zweryfikowane stadium początkowego rozwoju zawodowego lektorów, fundując tym samym materiał umożliwiający stworzenie ram profesjonalnego systemu kształcenia i doskonalenia nauczających polszczyzny jako języka obcego.

Podbudowa teoretyczna realizowanych dociekań empirycznych skupia się na solidnie przeprowadzonej dyskusji teoretycznej obejmującej współczesne koncepcje i kierunki rozwoju humanistycznie zorientowanej pedeutologii pedagogicznej i glottodydaktycznej. Szczegółowej krytycznej akademickiej analizie poddane zostały zagadnienia związane z kształceniem oraz rozwojem zawodowym nauczycieli języków obcych i lektorów, ze szczególnym uwzględnieniem ich autonomii i sprawczości zawodowej.

Rozprawa Mgr Kamili Dembińskiej jest opracowaniem potrzebnym, będącym ważnym wkładem w dalszy rozwój glottodydaktyki polonistycznej oraz pedeutologii glottodydaktycznej. Pod względem merytorycznym spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim. Napisana jest poprawnym językiem akademickim, zawiera szereg autorskich propozycji i opisuje oryginalny oraz wartościowy projekt empiryczny, potwierdzający wymagane kompetencje badawcze Autorki rozprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę wnioskuję o skierowanie rozprawy Mgr Kamili Dembińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Przemysław Gębal

